

EINDRAPPORT

Hollandsche IJssel

Verkenning businesscase gebiedsontwikkeling Groen Groeit Mee

*"Focus op uitvoering van projecten waar op korte termijn
middelen voor zijn, om draagvlak te vergroten en
gebiedsproces te versnellen."*

Mark Bode
Sophie Beekenkamp
Jonne Velthuis

Januari 2026

Opdracht in het kader van Groen Groeit Mee:
Gerjan Westendorp (Provincie Utrecht)
Cathelijne van Haselen (HDSR)
Remco Bentum (HDSR)

**LET'S
MAKE
CHANGE**

Inhoudsopgave

Samenvatting	p. 4
Context van de opgave	p. 5-7
Investeringsopgave	p. 8-13
Bekostiging	p. 14-16
Restopgave	p. 17-24
Advies vervolg	p. 25-28
 Bijlage	 p. 30-35

LEESWIJZER

Dit rapport betreft een **verkenning van de businesscase** voor het Hollandsche IJsselgebied (HIJ-gebied) en is opgesteld op het niveau van een verkenningsfase van het ontwikkelperspectief. De analyses en ramingen in dit rapport zijn bedoeld om richting te geven aan mogelijke keuzes en vervolgstappen en vormen geen uitgewerkte of definitieve besluitvorming.

De opgenomen **kostenramingen** zijn indicatief en gebaseerd op beschikbare kengetallen en aannames die passen bij deze fase. Bedragen zijn afgerond (op duizendtallen) en weergegeven in prijspeil 2025, passend bij het globale karakter van de verkenning. De ramingen kennen een aanzienlijke bandbreedte en dienen primair ter onderbouwing van de orde van grootte van de opgave.

De verkenning richt zich op de **bekostiging van aanvullende maatregelen** die nodig kunnen zijn om het HIJ-gebied te laten functioneren als een belangrijk groen en landschappelijk uitloopgebied. In deze fase wordt expliciet gekeken naar grensgebieden en overgangszones tussen het HIJ-gebied en omliggende ontwikkelingen. Deze gebieden worden beschouwd als kansrijke zones voor meekoppeling van functies en maatregelen, maar zijn nog niet afgebakend of uitgewerkt. De verdere concretisering hiervan maakt onderdeel uit van een eventuele vervolgfase.

Samenvatting

Hollandsche IJssel: focus op realisatie van projecten waar dekking voor is, om daarmee de kans op bekostiging van toekomstige ontwikkelingen te vergroten.

De investeringsopgave voor de korte termijn bedraagt ca. **€ 23,8 miljoen, exclusief € 4,8 miljoen aan proceskosten en € 0,9 miljoen aan jaarlijkse beheerkosten**. Van deze investeringsopgave is momenteel ca. **€ 14,7 miljoen gedekt**, voornamelijk vanuit UPLG- en RodS-gelden.

Om de bekostiging verder te verhogen en de uitvoering te versnellen, zijn op drie niveaus stappen nodig.

1. Uitvoering van reeds gedekte projecten

Het is belangrijk om projecten waarvoor al financiering beschikbaar is – met name via UPLG en RodS – met voorrang uit te voeren. Dit zorgt ervoor dat het gebied zichtbaar in beweging komt, vergroot het commitment van betrokken partijen en verhoogt de kansrijkheid voor aanvullende bekostiging van de resterende opgave.

2. Versterking van bekostiging op maatregelniveau

Op het niveau van afzonderlijke maatregelen zijn er diverse acties ter verbreding van de financiering.

- Dit vraagt om afstemming met overheden over de bekostiging van **wandel- en fietspaden** in combinatie met bestaande subsidieregelingen.

- Daarnaast wordt voorgesteld om het gesprek te starten over **de toekomstige bekostiging** van maatregelen, die aan **Rijnenburg** toe te rekenen zijn, via gemeente en provincie.
- Verder is het wenselijk een specifiek plan voor de **groenblauwe dooradering (GBDA)** op te stellen, aangezien dit onderdeel kleiner lijkt te worden dan eerder voorzien, maar mogelijk ook minder middelen vergt.
- Ook wordt aanbevolen een plan voor **waterkwaliteit** op te stellen (indien nog niet aanwezig) en te verkennen of bijdragen van het HDSR mogelijk zijn.
- Ten slotte verdient de haalbaarheid van een extra **recreatiegebied** nader onderzoek.

3. Strategische versterking en draagvlak

Op strategisch niveau ligt de focus op de verdere concretisering van de nog ongedekte opgaven en het versterken van een gezamenlijke, breed gedragen ambitie voor het gebied. Bestuurlijk commitment is daarnaast cruciaal voor de financiering van proceskosten, die nodig zijn om de samenwerking te borgen en de uitvoering te coördineren. Tot slot vraagt ook de structurele dekking van beheerkosten om aandacht, zodat gerealiseerde investeringen duurzaam kunnen worden onderhouden.

Context

van de opgave

In het gebied Hollandsche IJssel groeit verstedelijking evenwichtig mee met groen en water, in lijn met de ambities van Groen Groeit Mee.

Het programma Groen Groeit Mee brengt en houdt verstedelijking en groen in de provincie Utrecht in balans. In het Groen Groeit Mee Pact spreken meer dan 40 partners de intentie uit dat ze groen en blauw willen meenemen in ieder ruimtelijk plan, conform de afwegingsprincipes uit de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). Verstedelijking en het versterken van bestaand en nieuw groen worden in samenhang ontwikkeld, zodat het geheel bijdraagt aan de kwaliteit van de regio.

In de provinciale omgevingsverordening schrijft de provincie voor, dat groen evenwichtig moet meegroeien met de woningbouw, bij uitleglocaties boven de vijftig woningen. Om gemeenten en projectontwikkelaars te helpen bij de invulling van die voorwaarde, ontwikkelde de provincie Utrecht de Handreiking Nieuwe Woongebieden. Daarnaast toetst ze in de praktijk hoe we de ambitie Groen Groeit Mee kunnen realiseren, door samen met de Pactpartners ervaring op te doen in een aantal voorbeeldgebieden.

Eén van die voorbeeldgebieden is de Hollandsche IJssel. Dit gebied is ongeveer 400 hectare groot en wordt doorkruist door de gelijknamige rivier. Er liggen meerdere opgaven op het gebied van waterveiligheid, recreatie- en natuurontwikkeling, fietspaden, inrichting NNN en energietransitie.

Op 6 februari 2024 tekenden partijen een samenwerkingsovereenkomst waarin zij afspreken te streven naar een breed draagvlak en goede samenwerking met grondeigenaren, terreinbeheerders, lokale ondernemers en gebruikers, om integraal in het plangebied aan de slag te gaan. Voor de verkenningfase spreken zij af:

➔ **Een integraal ontwikkelperspectief** op te stellen, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen de korte, middellange en lange termijn. Rekening wordt gehouden met de nu lopende projecten en eventuele financieringsmogelijkheden uit verstedelijkingsopgaven in de nabijheid van het gebied.

Om te komen tot een ontwikkelperspectief - dat niet alleen inhoudelijk en procesmatig goed is uitgewerkt, maar ook financieel - is zicht op de financiële haalbaarheid van belang. Hierbij wordt ook gekeken naar de integrale mogelijkheden (koppelen van kansen) om aan te sluiten bij andere programma's zoals het Utrechts Programma Landelijk Gebied (UPLG), waarin middelen voor het gebied Hollandsche IJssel beschikbaar zijn om de NPLG-doelen te halen

Een integraal ontwikkelperspectief dat invulling geeft aan ontwikkelingen de komende 15 jaar.

Door OKRA landschapsarchitecten is een integraal ontwikkelperspectief gemaakt hoe het Hollandsche IJsselgebied eruit kan zien in 2040. Uitgangspunt hierbij zijn de vijf doelen van Groen Groeit Mee:

- **Beleefbaar landschap:** Het landschap is levend en beleefbaar, en draagt bij aan herkenbaar erfgoed, cultuur en biodiversiteit.
- **Toegankelijk groen:** Iedere inwoner heeft toegang tot landschappen met een kwaliteit die aansluit bij recreatieve wensen en behoeften.
- **Zichtbaar water:** Een robuust en zichtbaar watersysteem als drager van gezond stedelijk leven, natuur en landbouw.
- **Landschapsinclusieve landbouw:** De productie van voedsel gaat samen met een aantrekkelijk, rijk, biodivers en toegankelijk landschap.
- **Veerkrachtige natuur:** De natuur heeft een rijke biodiversiteit en is veerkrachtig.

De groei van de bevolking en economie vraagt ook ruimte in het gebied. We doen dit waar dat kan binnenstedelijk, maar dat kan niet altijd. Deze ruimtevraag is zowel direct, via woningbouw, en indirect, via de bijbehorende opgaven rond energie, groen, sport en mobiliteit, waarvoor in het stedelijk gebied niet voldoende plaats is. Uit het Ontwikkelperspectief Hollandsche IJssel zijn korte termijn projecten (2025-2030) en overige kansen geïdentificeerd die als input gelden voor deze bekostigingsstrategie.

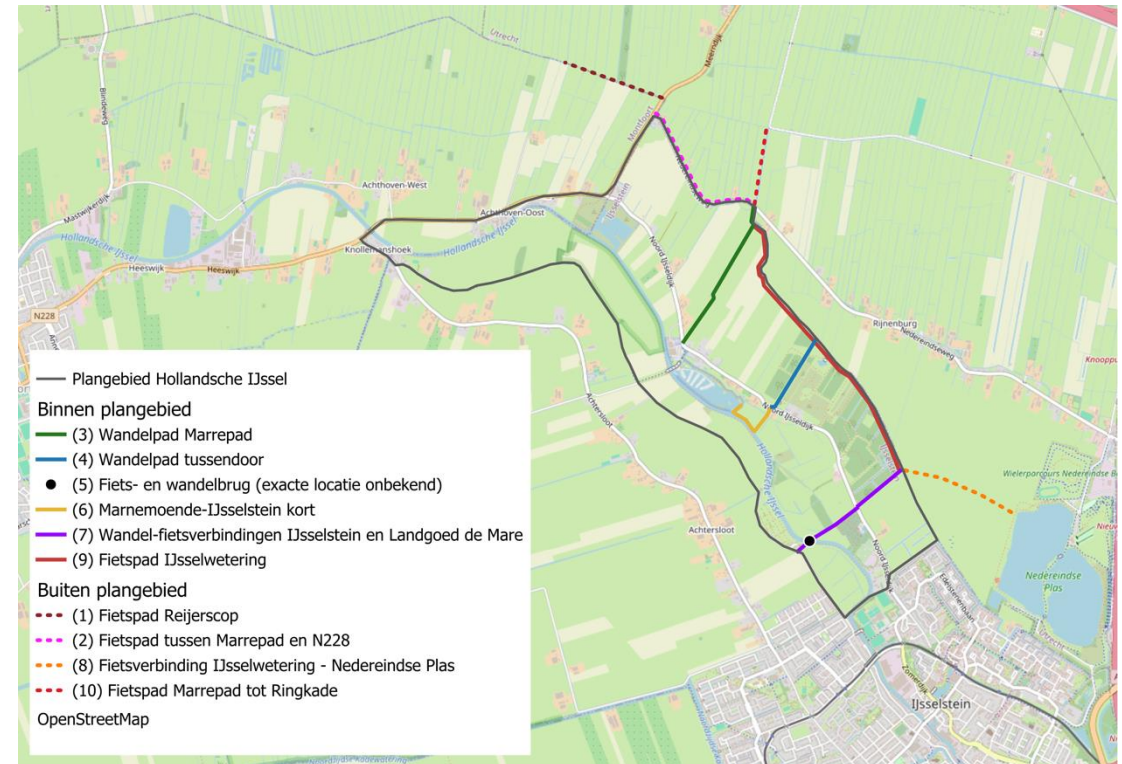
LUCHTFOTO HOLLANDSCHE IJSSEL-GEBIED

Investeringsopgave

Hollandsche IJssel

Het ontwikkelperspectief is, waar nodig, via aannames vertaald naar concrete maatregelen om tot een investeringsopgave te komen.

- Eerste stap van de bekostigingsstrategie is het in beeld brengen van de **investeringsopgave**. Hier is in een eerder stadium al werk voor verzet (bekostigingsnotitie van mei 2023), UPLG maatregelenpakket, en de GGM projectcatalogus.
- Kosten zijn zo veel mogelijk opgehaald op basis van ramingen van lokale partijen. Waar nodig zijn ramingen aangevuld met dezelfde kengetallen (zowel voor beheer als aanleg) als die voor Groen Groeit Mee worden gebruikt.
- Verschil met die kengetallen is dat er niet is uitgegaan van grondaankoop of afwaardering (in lijn met aangeleverde informatie). Er wordt in de onderhavige studie standaard gerekend met 20% van de aanlegkosten als proceskosten en 5% van de aanlegkosten als beheerkosten, wanneer voor beheer van maatregelen geen kengetallen bekend zijn.
- Om tot een kostenraming via kengetallen te komen hebben wij voor sommige projecten zelf tracés van wandel- en fietsverbindingen ingetekend om tot een schatting van strekkende meters en daarmee kostenraming te komen, zie de afbeelding rechts (zie Bijlage B voor een uitvergrote versie van de kaart).

PLANGEBIED MET INGETEKENDE WANDEL- EN FIETSVIRBINDINGEN

De businesscase betreft de maatregelen uit het ontwikkelperspectief voor de korte termijn, tot 2030 (1/2).

De maatregelen binnen het projectgebied (korte termijn; voor 2030) zijn geordend rond vijf doelen: **beleefbaar landschap, toegankelijk groen en blauw, beleefbaar water, veerkrachtige natuur en landschapsinclusieve landbouw**. Op korte termijn (binnen 5 jaar) wordt toegewerkt naar een langere termijnvisie voor landschapsinclusieve landbouw binnen de Utrechtse waarden. Dit proces moet leiden tot een gezamenlijke invulling en concretisering van maatregelen die bijdragen aan een duurzame landbouw in het gebied. In de overzichtstabel wordt onderscheid gemaakt naar **de mate van concretisering en prioritering van de maatregelen**, van lopende projecten tot kansrijke maar minder uitgewerkte initiatieven. Daarbij wordt gewerkt met vier categorieën: (1) UPLG-kansen*, (2) projecten met gereserveerde RodS-gelden**, (3) overige kansen met een hogere mate van onzekerheid en (4) koppeling met woningbouwopgaven in de omgeving.

* Vanuit UPLG Maatregelpakket 1. Groenblauwe linten en scheggen en boerensloten zijn er middelen beschikbaar voor o.a. natuurvriendelijke oevers en otterpassages in het HIJ-gebied. Deze middelen moeten voor 2028 bestemd zijn voor specifieke projecten.

** Het RodS-programma (Recreatie om de Stad) was een Rijksprogramma gericht op het aanleggen van extra groengebieden aan de randen van grote Nederlandse steden, met als doel de recreatiemogelijkheden te verbeteren en de leefomgeving te verrijken, als een inhaalslag voor de verstedelijking. De projecten binnen het programma zijn nog niet allemaal gerealiseerd. Vanuit Provincie Utrecht is het wenselijk dat de middelen binnen 2-3 jaar worden besteed.

Doel	Prio	Maatregelen
Beleefbaar landschap	1	Overstroombaar natuurbos
	1	Aanleg stroomdalnatuur
	1	Beleefbaar bos
	1	Waterberging combineren met natuur
Toegankelijk groen en blauw	4	Wandelpaden uiterwaarden
	2	Veilige insteek IJsselbos
	4	Wandelverbinding IJsselstein-Mamemoende, kort
	4	Wandelpad langs Marrepad
	2	Fietspad IJsselwetering
	3	Wandel- en fietsverbindingen nabij IJsselstein
	4	Wandelpad tussen Noord IJsseldijk en IJsselwetering
	3	Wandel- en fietsbrug over de Hollandsche IJssel nabij IJsselstein
	3	Recreatieve ontwikkeling Noordwesthoek
Beleefbaar water	3	Waterbergende maatregelen
Veerkrachtige natuur	3	NNN gebieden
	1	Otterpassage
	1	NVO zijtakken
	1	NVO Hollandsche IJssel
Landschapsinclusieve landbouw	3	GBDA Landbouwgronden

De businesscase betreft de maatregelen uit het ontwikkelperspectief voor de korte termijn, tot 2030 (2/2).

In het gebied liggen diverse **Groene Contourgebieden** waarvan de inrichting momenteel geen prioriteit heeft (in totaal ca. 65,5 ha). Wanneer een eigenaar of initiatiefnemer een plan ontwikkelt, zoekt de provincie Utrecht actief naar bekostiging. Voor de Groene Contour-gronden nabij IJsselstein, die in eigendom zijn van de gemeente IJsselstein, wordt met UPLG-gelden een verkenning opgestart. Daarbij wordt specifiek gekeken naar de 27,7 hectare gelegen tussen de Hollandsche IJssel en de Noordelijke IJsseldijk, die kansrijk worden geacht voor inzet van beschikbare UPLG-middelen (MP1 Hollandsche IJssel). In deze verkenning worden nadrukkelijk ook recreatieve meekoppelkansen (zoals zwemwater) betrokken. Daarnaast wordt inzichtelijk gemaakt welke financiële mogelijkheden bestaan voor functiewijziging en eventuele afwaardering van deze gronden vanuit UPLG MP1, als input voor de bereidheid en besluitvorming van de gemeente IJsselstein.

De **natuurvriendelijke oevers (NVO)** langs de Hollandsche IJssel betreffen vooral het noordwestelijke deel en het gebied bij IJsselstein. De NVO-zijtakken liggen in het zuidwestelijke deel, langs het Marrepad en aanliggende watergangen.

Binnen de Hollandsche IJssel spelen ook opgaven die geen onderdeel uitmaken van Groen Groeit Mee, maar wel bijdragen aan de gebiedsontwikkeling, zoals de **NNN-gebieden** en de **ontwikkelingen in de Noordwesthoek**. Dit zijn zelfstandige projecten en kennen een eigen financiering, bekostiging en organisatie. De NNN-opgaven zijn volledig opgenomen in de raming en gedekt vanuit subsidies. Voor de Noordwesthoek zijn uitsluitend de recreatieve verbindingen opgenomen in de raming; overige ontwikkelingen in dit deelgebied vallen buiten de raming en worden in een vervolgtraject geagendeerd. Enkele maatregelen vallen buiten het projectgebied, zoals de verbinding Reijerscop en het Nedereindse Park (zie tabel).

Maatregelen voor de **middellange en lange termijn (na 2030)**, zoals verbindingen van stad naar landschap, een mogelijke waterverbinding tussen de Hollandsche IJssel en Rijnenburg, landschappelijke lijnen haaks op de rivier, een wandelverbinding tussen Marnemoende en het IJsselsteinse Bos, diverse toeristische overstappunten (TOP) en het zoekgebied voor energie, vragen verdere uitwerking voordat een raming kan worden opgesteld.

De investeringsopgave voor de korte termijn wordt geschat op € 23,8 miljoen voor aanleg, € 4,8 miljoen voor proces en jaarlijks € 0,9 miljoen voor beheer.

De investeringsopgave is op basis van bestaande ramingen en kengetallen voorlopig ingeschat op circa € 23,8 miljoen (prijspeil 2025). Deze inschatting kent een aanzienlijke bandbreedte: conform de werkwijze bij een kostenraming van de Groen Groeit Mee-opgave, wordt de **nauwkeurigheid** momenteel geschat op circa **20%**. Gezien de aard en uitwerking van de maatregelen in dit project is de onzekerheid naar verwachting groter, waardoor de uiteindelijke investeringskosten, afhankelijk van verdere uitwerking en gemaakte keuzes, aanzienlijk lager of hoger kunnen uitvallen.

In de raming is rekening gehouden met aanvullende kosten voor proces en beheer ten behoeve van de nieuw te treffen maatregelen. De **proceskosten zijn voorlopig geraamd op 20%**, ter dekking van voorbereiding, ontwerp, participatie, projectmanagement en inzet van de gebiedspartijen.

Voor **beheer en onderhoud** is in deze fase een **jaarlijkse opslag van 5%** opgenomen, als indicatieve inschatting voor structureel onderhoud en beheer op de langere termijn. In de volgende fase wordt door betrokken partijen een nadere raming opgesteld voor beheer en onderhoud. Daarbij worden ook de beheerafspraken, taakverdeling en verantwoordelijkheden uitgewerkt en gereedgemaakt, als randvoorwaarde om met de uitvoering te kunnen starten. De verdere uitwerking en borging van beheer en onderhoud wordt daarmee in het vervolgtraject door de betrokken partijen opgepakt.

De opgegeven bedragen zijn gebaseerd op **prijspeil 2025**. Er is geen indexering toegepast voor toekomstige uitgaven, aangezien de planning en fasering van de uitvoering nog niet bekend zijn.

Doel	Kosten aanleg (+/- 20%)	Kosten proces (ca. 20%)	Kosten beheer (per jaar, ca. 5%)
Beleefbaar landschap	€ 10.705.000	€ 2.141.000	€ 536.000
Toegankelijk groen en blauw	€ 5.773.000	€ 1.155.000	€ 288.000
Beleefbaar water	€ 450.000	€ 109.000	€ 8.000
Veerkrachtige natuur	€ 6.641.000	€ 1.321.000	€ 30.000
Landschapsinclusieve landbouw	€ 184.000	€ 37.000	€ 41.000
Totaal	€ 23.753.000	€ 4.763.000	€ 903.000

De nauwkeurigheid van een kostenraming zal toenemen naarmate maatregelen verder worden uitwerkt, zoals is voorzien in de volgende fase.

- Binnen het gebied liggen verschillende kansen die in de volgende fase met middelen uit UPLG Maatregelpakket 1 (MP1) nader worden uitgewerkt. Het betreft het onderzoeken van mogelijkheden om meer ruimte voor water te combineren met functies voor natuur en natuurbeleving binnen de Groene Contour (A1-A7), de realisatie van een otterpassage (B1-B2) en de aanleg van natuurvriendelijke oevers, NVO's (B1). Onderdeel van deze uitwerking is ook een nadere inschatting van de bijbehorende kosten. Voor deze maatregelen zijn reeds middelen gereserveerd ter hoogte van circa € 11,3 miljoen (MP1). De huidige invulling van de Groene Contour bestaat uit circa 2,5 hectare waterberging met zwemwater en 27,7 ha gelegen tussen de Hollandsche IJssel en de Noordelijke IJsseldijk. In het kader van UPLG Maatregelpakket 1 is geanticipeerd op een uitbreiding met 10 hectare extra waterberging met natuur, 16 hectare beleefbaar bos (conform de Bossenstrategie), 4 hectare stroomdalnatuur en 23 hectare overstroombaar natuurbos.
- Andere benoemde projecten waar nu nog geen invulling aan is gegeven is de TOP groene entree en een kano overstappunt bij de verbinding van de stroomgordel (watersysteem Rijnenburg) met de Hollandsche IJssel. Ook de beheeropgave van Staatsbosbeheer is voor nu buiten beschouwing gelaten.

TOERISTISCH OVERSTAPPUNT (TOP)

Bekostiging

van de opgave

Een deel van de opgave wordt bekostigd vanuit verschillende programma’s (1/2).

Vanuit meerdere **overheidsprogramma’s** is bekostiging geregeld voor een deel van de projecten. Hiervoor zijn met name het UPLG, RodS en gelden uit de subsidieregeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap (SKNL) de belangrijkste. Daarnaast zijn er verschillende subsidies waarop deelprojecten aanspraak kunnen maken, zoals subsidie Toerisme en Recreatie (2022-2025), mits er wordt voldaan aan de subsidiecriteria. Deze bekostigings-mogelijkheden zijn als eerste opgenomen in de tabel.

Doel	Prio	Project	Kosten aanleg	Dekking	Dekkingsbron	Potentiële dekkingsbron
Beleefbaar landschap	1	Overstroombaar natuurbos	€ 3.823.000	€ 3.823.000	UPLG, MP1 HIJ A4	-
	1	Aanleg stroomdalnatuur	€ 662.000	€ 662.000	UPLG, MP1 HIJ A5	-
	1	Beleefbaar bos	€ 5.510.000	€ 5.510.000	UPLG, MP1 HIJ A6	-
	1	Waterberging combineren met natuur	€ 710.000	€ 710.000	UPLG, MP1 HIJ A7	-
Toegankelijk groen en blauw	4	Wandelpaden Uiterwaarden	€ 73.000	€ 36.000	50% vanuit subsidie	Subsidie recreatie en toerisme (2022-2025)
	2	Veilige insteek IJsselbos	€ 60.000	€ 60.000	RodS	Gerealiseerd
	4	Wandelverbinding IJsselstein-Mamemoende, kort	€ 40.000	€ 20.000	50% vanuit subsidie	Subsidie recreatie en toerisme (2022-2025)
	4	Wandelpad langs Marrepad	€ 89.000	€ 45.000	50% vanuit subsidie	Subsidie recreatie en toerisme (2022-2025)
	2	Fietspad IJsselwetering	€ 1.285.000	€ 1.285.000	RodS en Gemeente IJsselstein	-
	3	Wandel- en fietsverbindingen nabij IJsselstein	€ 785.000	€ 0	-	Gemeenten en Provincie Utrecht
	4	Wandelpad tussen Noord IJsseldijk en IJsselwetering	€ 300.000	€ 228.000	GGM en Gemeente IJsselstein	Subsidie recreatie en toerisme (2022-2025)
	3	Wandel- en fietsbrug over de Hollandsche IJssel nabij IJsselstein	€ 3.000.000	€ 0	-	-
	3	Recreatieve ontwikkeling Noordwesthoek	€141.000	€ 141.000	RodS	Reeds uitgegeven; nog niet gerealiseerd
Beleefbaar water	3	Waterbergende maatregelen	€ 450.000	€ 0	-	HDSR bekostiging
Veerkrachtige natuur	3	NNN gebieden	€ 1.168.000	€ 1.168.000	NNN / SKNL	-
	1	Otterpassage	€ 154.000	€ 154.000	UPLG, MP1 HIJ B2	-
	1	NVO zijtakken	€ 697.000	€ 467.000	UPLG, MP1 HIJ B1 en HDSR	HDSR bekostiging vanuit KRW
	1	NVO Hollandsche IJssel	€ 4.622.000	€ 242.000	UPLG, MP1 HIJ B1	HDSR bekostiging vanuit KRW
Landschapsinclusieve landbouw	3	GBDA Landbouwgronden	€ 184.000	€ 184.000	100% vanuit subsidie	SKNL; subsidie kleine landschapselementen
Totaal			€ 23.753.000	€ 14.735.000		

Een deel van de opgave wordt bekostigd vanuit verschillende programma's (2/2).

De financiële en inhoudelijke kern van de businesscase voor de Hollandsche IJssel is samengevat in onderstaande tabel. De totale investeringsopgave van circa € 23,8 miljoen (exclusief beheer- en proceskosten) weerspiegelt een pakket aan maatregelen binnen de doelen van het ontwikkelperspectief. Zoals op de vorige pagina is toegelicht, ligt de nadruk op projecten die direct uitvoerbaar zijn en waarvoor reeds (deels) dekking is gevonden via het UPLG-maatregelpakket, RodS en SKNL.

De dekking is opgebouwd uit drie lagen (zie Bijlage D voor een gedetailleerde tabel voor dekkingsbronnen per maatregel):

- **Basisfinanciering (bestaande programma's)**
UPLG, RodS en SKNL dekken samen ca. 58% van de aanlegkosten.
- **Subsidies en aanvullende bijdragen** o.a. via de Bossenstrategie, Impulsregeling Klimaatadaptatie en eventuele provinciale middelen voor recreatieve infrastructuur (2%).

➤ **De nog ongedekte restopgave** (circa € 10,0 miljoen) vormt de kern van de vervolgfase. Hiervoor zijn op de volgende pagina alternatieve denklijnen uitgewerkt, waaronder bijdragen van baathebbers als HDSR, recreatieondernemers en grondeigenaren, alsmede mogelijkheden voor voorfinanciering vanuit Rijnenburg.

Doel	Kosten aanleg (+/- 20%)	Dekking	Restopgave (excl. proces en beheer)
Beleefbaar landschap	€ 10.705.000	€ 10.705.000	€ 0
Toegankelijk groen en blauw	€ 5.773.000	€ 1.815.000	€ 3.958.000
Beleefbaar water	€ 450.000	€ 0	€ 450.000
Veerkrachtige natuur	€ 6.641.000	€ 2.031.000	€ 4.610.000
Landschapsinclusieve landbouw	€ 184.000	€ 184.000	€ 0
Totaal	€ 23.753.000	€ 14.735.000	€ 9.018.000

Restopgave

*alternatieve denklijnen
voor bekostiging*

De totale restopgave voor de investeringskosten, bedraagt volgens de huidige inschatting € 9,0 miljoen voor aanleg, € 4,8 miljoen voor proces en jaarlijks € 0,9 miljoen voor beheer.

Om de restopgave te dekken, is verdere uitwerking van projecten nodig. Daarnaast zijn er nog een paar alternatieve denklijnen voor bekostiging te volgen. Op de hierna volgende pagina's worden onderstaande alternatieve denklijnen van bekostiging, nader toegelicht.

- **Invulling en bijdragen** vanuit de **GGM opgave**
- **Baathebbers** waaronder HDSR, recreatieondernemers en grondeigenaren
- **Bestuurlijke afspraken en concretisering van plannen**

LUCHTFOTO JACHTHAVEN MARNEMOENDE

Het ontwikkelperspectief Hollandsche IJssel is op weg invulling aan de GGM-doelstellingen te geven, maar om die te halen, zijn extra stappen nodig.

- Om de ordegrrootte van de uiteindelijke projecten te bepalen zetten wij de totale impact van de maatregelen (in hectares, strekkende kilometers en stuks) af tegen het vooraf ingetekende aantal woningen en de opgave vanuit de GGM-gesprekskaarten catalogus.
- In deze catalogus staan zowel een project A12-zone Rijnenburg en Hollandsche IJssel. De opgave voor ca. 25.000 woningen is hierover verdeeld, wat een opgave voor Hollandsche IJssel geeft van 631 ha landschap (500m2 maal 12.625 woningen).
- Het totale plangebied van de Hollandsche IJssel beslaat circa 400 hectare, terwijl voor een volledige invulling van de ambities uit Groen Groeit Mee naar verwachting ongeveer 631 hectare nodig zou zijn. Daarmee is de opgave in haar huidige vorm niet realistisch binnen de beschikbare ruimte en middelen.
- Toch biedt het ontwikkelperspectief, samen met de reeds ingezette uitvoering van bosrecreatie in de

Noordwesthoek en de potentiële inzet van UPLG-gelden voor de Groene Contour en de invulling van NNN-gebieden, al een stevige eerste invulling van de GGM-doelen. Ook de aanleg van wandel- en fietspaden draagt hier in belangrijke mate aan bij.

- Wel blijven er belangrijke aandachtspunten over, met name op het vlak van: groenblauwe dooradering, natuurvriendelijk slootbeheer, ontwikkeling van extra recreatieve verbindingen en realiseren van brede ecologische verbindingen.
- Tot slot wordt binnen het programma verwezen naar RodS als mogelijke financieringsbron. Daarbij is het belangrijk te benadrukken dat het hier gaat om het restantbudget voor projecten uit RodS, en niet om de reguliere RodS-beheersubsidie die reeds wordt ontvangen voor het IJsselsteinse Bos Zuid.
- Met de Provincie Utrecht (pact partners) overleggen over de nog te realiseren ambitie en/of bekostiging voor niet-gedekte maatregelen.

GGM catalogus	Huidige invulling
65 ha nieuw recreatiegebied	35-38 hectare boscompensatie SBB (bosrecreatie NW-hoek)
48 ha recreatieve verbinding (breed)	Onbekend – vanuit UPLG nog 34 ha invulling mogelijk
4 km recreatieve verbinding (smal)	5,8 km fietspaden excl. Reijerscop
32 ha groenblauwe dooradering	8 ha groenblauwe dooradering
1 fietsbrug	1 fietsbrug
3 faunapassages	4 otterpassages
7 km natuurvriendelijk slootbeheer	3,8 km natuurvriendelijke oever
46 ha ecologische verbinding	39 ha NNN
390 ha recreatieve dooradering	400 ha recreatieve dooradering (maximaal)
4 ha zwemwater	2,5 ha zwemwater
1 miljoen m3 waterberging	Onbekend

Baathebbers zijn veelal publiek. Privaat zijn er vooral baten gerelateerd aan de woningbouwontwikkelingen en aan recreatieondernemers.

Binnen de scope van deze studie ligt het in kaart brengen van **potentiële bekostigers en baathebbers**. Hiervoor is de opgave opnieuw teruggebracht tot de vijf doelen van Groen Groeit Mee, zodat op basis van eerdere studies een kwalitatieve inschatting kan worden gemaakt van de bijbehorende baten.

Als achtergrond is daarbij de Ladder der Bekostiging gebruikt (zie Bijlage E). In de tabel worden de belangrijkste effecten beschreven, samen met de voornaamste baten die hieruit voortvloeien, om deze vervolgens te koppelen aan baathebbers.

Doel	Beschrijving hoofdeffect	Baten	Baathebber
Beleefbaar landschap	Agrarische grond omzetten naar meer natuur en recreatiegebruik.	• Bestedingsbereidheid door recreanten • Gezondheidsbaten door fietsen en wandelen • Hogere woningwaarde door prettigere leefomgeving • Kwaliteitsimpuls biodiversiteit	• Recreatie ondernemers • Overheden (met name Rijk vanuit ZVW) • VEX voor gemeente en ontwikkelaars • Woningwaarde van huidige vastgoed eigenaren • Overheden, TBOs en bedrijven die biodiversiteit willen verbeteren
Toegankelijk groen en blauw	Aanleg wandelpaden, fietspaden en bruggen.	• Bestedingsbereidheid door recreanten • Gezondheidsbaten door fietsen en wandelen • Hogere woningwaarde door prettigere leefomgeving • Vermeden bewegingen autoverkeer	Zie bovenstaande.
Beleefbaar water	Water vasthouden.	• Bestedingsbereidheid door recreanten • Klimaatadaptatie en waterbeheer (vermeden schades) • Kwaliteitsimpuls biodiversiteit	• Waterschap vanuit opgave • Inwoners en ondernemers vanuit vermeden schade
Veerkrachtige natuur		• Klimaatadaptatie en waterbeheer (vermeden schades) • Kwaliteitsimpuls biodiversiteit	• Overheden, TBOs en bedrijven die biodiversiteit willen verbeteren • Waterschap vanuit opgave • Inwoners en ondernemers vanuit vermeden schade
Landschaps-inclusieve landbouw	Groenblauwe dooradering van landbouwgronden.	• Klimaatadaptatie en waterbeheer (vermeden schades) • Kwaliteitsimpuls biodiversiteit	• Overheden, TBOs en bedrijven die biodiversiteit willen verbeteren • Waterschap vanuit opgave • Inwoners en ondernemers vanuit vermeden schade

Bekostiging vanuit de woningbouwopgave is op korte termijn niet te verwachten. Het is van belang in gesprek te blijven over bekostiging op de lange termijn, vooral i.r.t. Rijnenburg.

- Omdat er een duidelijke **relatie bestaat tussen de woningbouwopgave in Rijnenburg en de ambities vanuit Groen Groeit Mee**, is in overleg met de projectleider van Rijnenburg een eerste inschatting gemaakt van mogelijke bekostiging vanuit de GREX van Rijnenburg. Deze loopt in tijd niet parallel met de korte termijn businesscase van Hollandsche IJssel. Derhalve is er nu geen dekking opgenomen vanuit Rijnenburg, maar adviseren we partijen wel om in contact te blijven over mogelijke bekostiging. Het HIJ-gebied vormt voor Rijnenburg straks een belangrijk groen en landschappelijk uitloopgebied, dat bijdraagt aan de kwaliteit van de toekomstige woonomgeving, waarbij additionele maatregelen naar alle waarschijnlijkheid nodig zijn.
- De investeringen in het HIJ-gebied leveren niet alleen baten op voor Rijnenburg, maar ook voor **andere woningbouwontwikkelingen in de regio**, binnen een straal van enkele kilometers. Al deze ontwikkelingen profiteren van de vergroening, recreatieve verbindingen en landschappelijke versterking in het HIJ-gebied. De omvang van deze baten is op dit moment nog niet precies te bepalen en zal in de vervolgfase verder worden onderzocht. Dit document biedt wel een eerste inschatting van de mogelijke kansen en relevante gesprekspartners: het maakt inzichtelijk waar potentiële baathebbers zich bevinden en hoe groot hun bijdrage op hoofdlijnen zou kunnen zijn.
- Vanwege het grote aantal geplande woningen in Rijnenburg liggen de meest substantiële baten logischerwijs daar, maar het is van belang te onderzoeken hoe deze kansen kunnen worden gerealiseerd en welke samenwerking daarvoor nodig is.
- Voor andere geplande woningbouwopgaven in IJsselstein is volgens opgave van de Gemeente IJsselstein geen aanvullende bekostiging voorzien, aangezien de groenopgaven binnen deze plangebieden reeds zijn afgesproken en/of gerealiseerd. Vanuit de provincie bestaat de behoefte om groenopgaven in samenhang met woningbouwontwikkelingen te realiseren, conform de uitgangspunten uit de **Handreiking Groen bij uitbreidingslocaties**, waarbij groen integraal onderdeel uitmaakt van gebiedsontwikkeling. Binnen de Groen Groeit Mee (GGM)-opgave krijgt deze samenhang reeds invulling binnen diverse woningbouwlocaties in IJsselstein, maar er kan nog gekeken worden naar de invulling van de GGM-opgave binnen diverse andere woningbouwlocaties.

De restopgave voor aanleg bestaat vooral uit kosten voor verbindingen (wandel- en fietspaden) en waterbergende maatregelen. Hiervoor dienen ofwel bestuurlijke afspraken gemaakt te worden ofwel plannen verder te worden uitgewerkt.

- Uit de restopgave blijkt, dat vooral de verbindingen (wandel- en fietspaden) en waterbergende maatregelen lastig te bekostigen zijn.
- Om de verbindingen te bekostigen zou gekeken kunnen worden naar een hogere toekenning van de huidige subsidies (o.a. subsidie toerisme en recreatie (2022-2025)) of een bijdrage van Gemeenten danwel Provincie vanuit GGM.
- De bijdrage van HDSR voor de waterbergende maatregelen en natuurvriendelijke oevers is afhankelijk van de concrete ontwerpen en het doelbereik ervan. Een eerste globale inschatting van de dekking van deze kosten bedraagt nog € 5,1 miljoen.

Doel	Prio	Project	Restopgave	Dekking
Beleefbaar landschap	1	Overstroombaar natuurbos	€ 0	-
	1	Aanleg stroomdalnatuur	€ 0	-
	1	Beleefbaar bos	€ 0	-
	1	Waterberging combineren met natuur	€ 0	-
Toegankelijk groen en blauw	4	Wandelpaden Uiterwaarden	€ 37.000	Subsidie / Gemeenten / Provincie
	2	Veilige insteek IJsselbos	€ 0	Subsidie / Gemeenten / Provincie
	4	Wanderverbinding IJsselstein-Mamemoende, kort	€ 20.000	Subsidie / Gemeenten / Provincie
	4	Wandelpad langs Marrepad	€ 44.000	Subsidie / Gemeenten / Provincie
	2	Fietspad IJsselwetering	€ 0	-
	3	Wandel- en fietsverbindingen nabij IJsselstein	€ 785.000	Subsidie / Gemeenten / Provincie
	4	Wandelpad tussen Noord IJsseldijk en IJsselwetering	€ 72.000	Subsidie / Gemeenten / Provincie
	3	Wandel- en fietsbrug over de Hollandsche IJssel nabij IJsselstein	€ 3.000.000	Subsidie / Gemeenten / Provincie
	3	Recreatieve ontwikkeling Noordwesthoek	€ 0	-
Beleefbaar water	3	Waterbergende maatregelen	€ 450.000	HDSR
Veerkrachtige natuur	3	NNN gebieden	€ 0	-
	1	Otterpassage	€ 0	-
	1	NVO zijtakken	€ 230.000	HDSR / KRW
	1	NVO Hollandsche IJssel	€ 4.380.000	HDSR / KRW
Landschapsinclusieve landbouw	3	GBDA Landbouwgronden	€ 0	-
Totaal			€ 9.018.000	

Voor bekostiging van beheer en proces zijn geen middelen voorhanden. Een verdeling tussen de betrokken overheden is mogelijk een oplossing, maar maatwerk is nodig. (1/2)

Dekking vanuit bestaande middelen voor beheer en proceskosten lijkt op dit moment niet voorhanden. Dit is een knelpunt dat steeds vaker terugkomt in landschappelijke ontwikkelingen en lijkt een landelijk beeld. Vaak zijn er wel regelingen voor aanleg, maar niet altijd voor beheer. Voor beheer zijn er – met uitzondering van de Subsidieregeling Natuur- en Landschapsbeheer – geen subsidieregelingen beschikbaar. Bekostiging van **beheer is maatwerk**, ook voor UPLG en RodS, en dienen eerst op projectniveau in onderling overleg tussen betrokken overheden geregeld te worden. Indien bekostiging uitblijft, dan kan dit onderdeel worden van de totale businesscase Hollandsche IJssel en zodoende bestuurlijk geagendeerd worden. Parallel kunnen afspraken gemaakt worden met de provincie, voor zover deze al niet betrokken waren.

Ook voor proceskosten is geen dekking gevonden vanuit bestaande middelen en wordt een vergelijkbare aanpak geadviseerd als voor beheer. Daarbovenop kan nog wel gekeken worden naar het **begroten van proceskosten** op het niveau van het ontwikkelperspectief Hollandsche IJssel. Dat zou kunnen betekenen dat de optelsom van de proceskosten van de individuele projecten (€ 5,0 miljoen) als basis dient voor de raming van de proceskosten op gebiedsniveau. Bijvoorbeeld door een deel van het proces te centraliseren en een deel lokaal, dicht bij uitvoering. Voor welke verhouding gekozen wordt is afhankelijk van de taken die op gebiedsniveau uiteindelijk uitgevoerd gaan worden. Stel dat de verdeling 50% gebiedsniveau en 50% projectniveau is, dan komt dit neer op € 2,5 miljoen dat op gebiedsniveau bekostigd zou moeten worden.

ONDERHOUDS- EN BEHEERMAATREGEL LANGS EEN BEEK

Voor bekostiging van beheer en proces zijn geen middelen voorhanden. Een verdeling tussen de betrokken overheden is mogelijk een oplossing, maar maatwerk is nodig. (2/2)

Het totaal aan geraamde kosten voor beheer bedraagt circa € 0,9 miljoen en voor proceskosten circa € 4,8 miljoen. Indien deze kosten evenredig worden verdeeld over de betrokken overheden, kan de verdeling eruitzien zoals weergegeven in de naaststaande tabel. Om tot een definitieve verdeling te komen, dienen de betrokken overheden onderling overeenstemming te bereiken over ieders bijdrage. De tabel geeft een indicatieve verdeling weer op basis van de verantwoordelijkheden en rollen van de verschillende partijen binnen het project:

- **HDSR:** bekostigt primair beheer- en proceskosten van watergerelateerde maatregelen, zoals otterpassages, natuurvriendelijke oevers (NVO's) en stuwen.
- **RodS:** levert een bijdrage aan beheer en proces overeenkomstig de aanlegkosten, inclusief beheer en onderhoud van de fietspaden waarvan wordt verwacht dat aanleg (deels) vanuit subsidieregelingen kan worden bekostigd.
- **Gemeenten:** kosten voor beheer en proces van wandel- en fietspaden die niet vanuit het RodS zijn gereserveerd, zullen landen bij de desbetreffende gemeenten.
- **Provincie (UPLG en anderen):** richt zich op beheer- en proceskosten voor waterbergende maatregelen, natuurontwikkeling in NNN-gebieden en de groenblauwe dooradering van landbouwgebieden.

Deze verdeling sluit aan bij de verantwoordelijkheidsverdeling zoals gehanteerd bij de aanlegfase, maar dient in het bestuurlijk overleg nog verder te worden afgestemd en bekrachtigd.

	Kosten beheer (totaal, per jaar)	Kosten proces (totaal)
KRW (HDSR)	€ 18.000	€ 1.196.000
RodS	€ 67.000	€ 269.000
Gemeenten	€ 221.000	€ 886.000
Provincie (UPLG en anderen)	€ 597.000	€ 2.412.000
Totaal	€ 903.000	€ 4.763.000

Advies

vervolgstappen

Observaties als onderbouwing van het advies: noodzaak van gezamenlijke ambitie en concretisering van opgaven voor gebiedsontwikkeling.

Voor de onderbouwing van ons advies zijn twee observaties van belang:

1. Verdere concretisering van opgaven en kansen

Binnen het gebied liggen veel kansen om de gezamenlijke opgaven verder te concretiseren. Het proces van ruimtelijke uitwerking en verbeelding van maatregelen kan hierbij een belangrijke rol spelen. Door dit proces gezamenlijk met de betrokken partijen te organiseren, kunnen opgaven sneller worden vertaald naar uitvoerbare projecten en ontstaat een gedeeld beeld van de gewenste richting. Bijkomend knelpunt hierbij is, dat is aangegeven dat er geen grondposities van eigenaar veranderen.

2. Belang van een gezamenlijke ambitie en gedeeld eigenaarschap

Voor het realiseren van een kwalitatief hoogwaardig en toekomstbestendig gebied is het van belang dat betrokken partijen toewerken naar een breed gedragen, gezamenlijke ambitie. Een gedeelde visie op inhoud, tempo en financiering versterkt het draagvlak en biedt een stevige basis voor samenwerking en investeringsbeslissingen.

GEZAMENLIJKE AMBITIE HOLLANDSCHE IJSSEL-GEBIED

Advies vervolgstappen – op procesniveau

Wij adviseren om via een gefaseerde aanpak te werken aan versnelling en concretisering en **in te zetten op een gebiedsproces** via:

1. Concretiseren van opgaven

Werk de UPLG-opgaven verder uit en start met uitvoering van RodS-projecten. Zorg voor uitvoering op zo kort mogelijke termijn, mede vanwege de tijdelijke beschikbaarheid van middelen.

2. Betrekken van de omgeving

Gebruik de realisatie van UPLG- en RodS-maatregelen als kans om ondernemers en bewoners actief te betrekken bij voorgenomen acties.

- Daag bewoners uit om met (kleinschalige) initiatieven bij te dragen aan de gebiedsambities.
- Stimuleer ondernemers om via maatregelen en programmering in te spelen op de positieve ontwikkeling van het gebied.

3. Versterken van de financiële basis

Zorg voor toezeggingen van andere belanghebbenden, zoals HDSR, ondernemers, vastgoed- en grondeigenaren. Overweeg het sluiten van een pact of gebiedsalliantie met die partijen om de financieringskansen te vergroten en tempo te brengen in het gebiedsproces.

EEN WAARDEVOL EN TOEKOMSTBESTENDIG LANDELIJK GEBIED

Advies vervolgstappen – op niveau van projecten en maatregelen

Naast het voorgaande strategische advies, zijn op het niveau van maatregelen nog de volgende acties te ondernemen:

- **Invulling van UPLG-gelden en Groene Contourgronden:** Start met de verkenning van de gemeentelijke 'Groene Contourgronden' nabij IJsselstein. Binnen het UPLG is ruimte voor bekostiging van proceskosten en grondafwaardering, waarbij de gronden eigendom blijven van de gemeente. Handel met enige urgentie, gezien de beperkte geldigheid van de UPLG-middelen uit maatregelpakket 1 (MP1). Een optie is om de aanleg van een natuurvriendelijke oever (circa 860 m) te combineren met stroomdalnatuur, en dit gezamenlijk te bekostigen vanuit het UPLG.
- **Bestuurlijke commitment op RodS-projecten:** Zorg voor bestuurlijke instemming met de

uitvoering van deze projecten, ook bij toegenomen kosten door indexatie sinds 2020. Deze projecten zijn gereed voor snelle realisatie.

- **Recreatie Noordwesthoek en NNN-gronden:** Er is reeds bestuurlijke commitment voor recreatie in de Noordwesthoek en voor onderzoek naar de invulling van NNN-gronden. Zet in op verdere invulling hiervan.
- **Bekostiging fiets- en wandelpaden:** Verken samen met overheden de mogelijkheden voor financiering in combinatie met relevante subsidieregelingen.
- **Dialoog met Rijnenburg:** Blijf in gesprek om op langere termijn (aanvullende) maatregelen vanuit de GREX te bekostigen. Indien onderzoek plaatsvindt naar de verwachte extra recreatiedruk vanuit Rijnenburg, betrek dit nadrukkelijk bij het perspectief van het HIJ-gebied en neem hierin

actief deel.

- **Onderzoek extra recreatiegebied:** Breng, mede in het licht van de ontwikkelingen in Rijnenburg, de haalbaarheid van een aanvullend recreatiegebied in kaart.
- **Specifiek plan voor GBDA:** Ontwikkel een plan voor GBDA, aangezien de huidige maatregelen beperkter lijken dan oorspronkelijk voorzien (maar mogelijk ook minder noodzakelijk zijn).
- **Plan voor waterkwaliteit:** Stel, indien nog niet aanwezig, een specifiek plan op voor verbetering van de waterkwaliteit. Onderzoek tevens de mogelijkheden voor bekostiging via HDSR voor maatregelen die hieraan bijdragen.

LET'S TALK

Mark Bode

+31 6 21 88 81 99

Mark.Bode@rebelgroup.com

Sophie Beekenkamp

+31 6 30 35 33 60

Sophie.Beekenkamp@rebelgroup.com

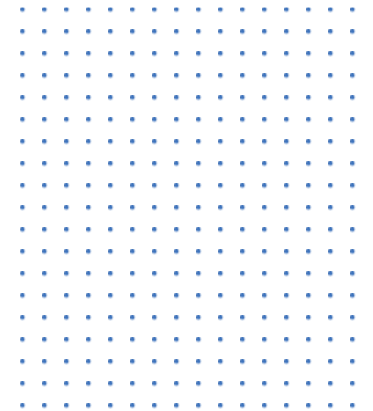
Jonne Velthuis

+31 6 26 33 60 73

Jonne.Velthuis@Rebelgroup.com

NO CHANGE WITHOUT A REBEL

Rebels in strategy & finance

RebelGroup B.V.

Wijnhaven 23
3011 WH Rotterdam
The Netherlands

+31 10 275 59 95
info@rebelgroup.com
www.rebelgroup.com

BIJLAGEN

Bijlagen

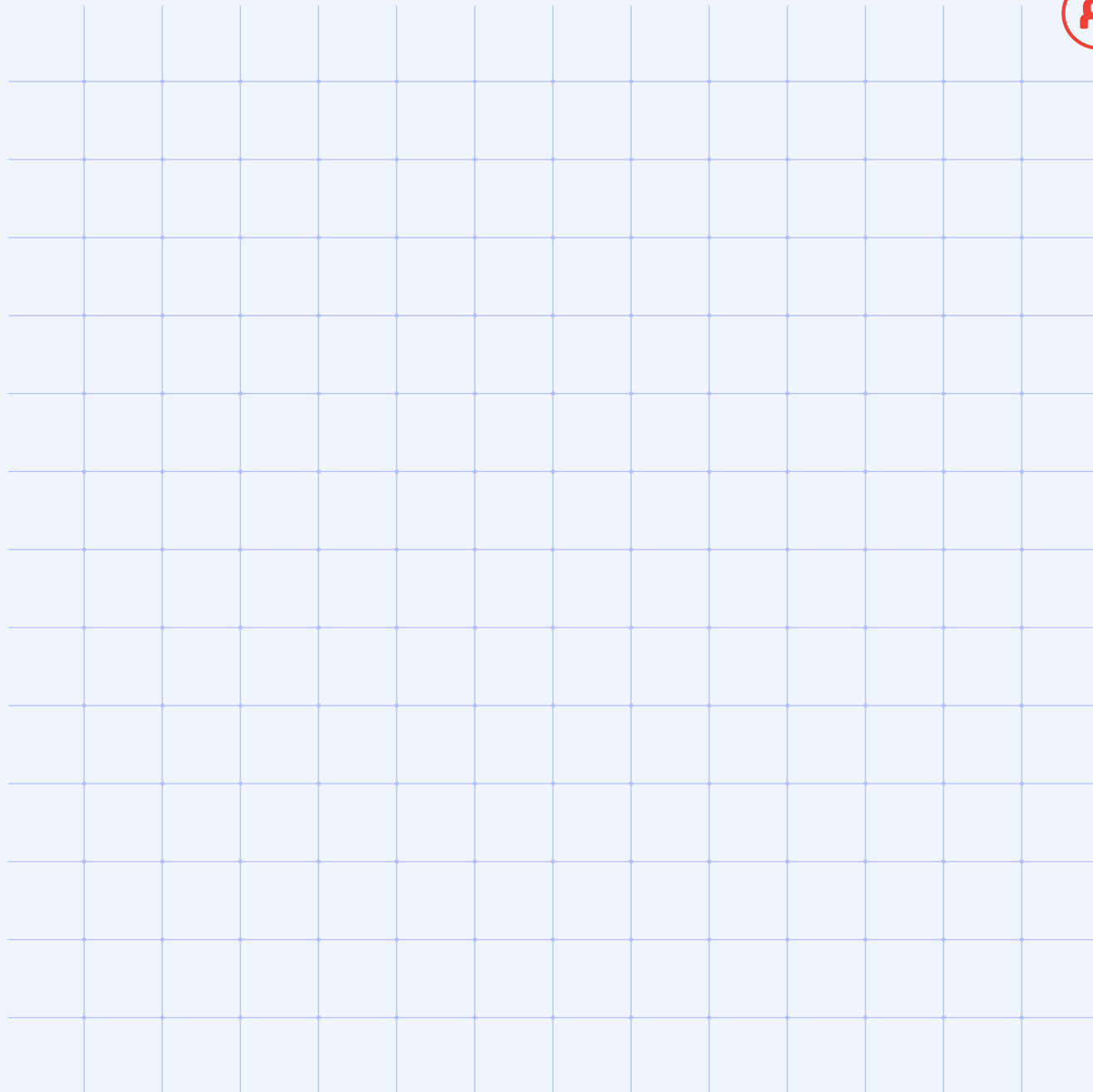
A. Kostenraming per maatregel

B. Kaart van Plangebied

C. Methodiek Kostenramingen

D. Dekkingsbronnen per maatregel

E. Ladder der Bekostiging

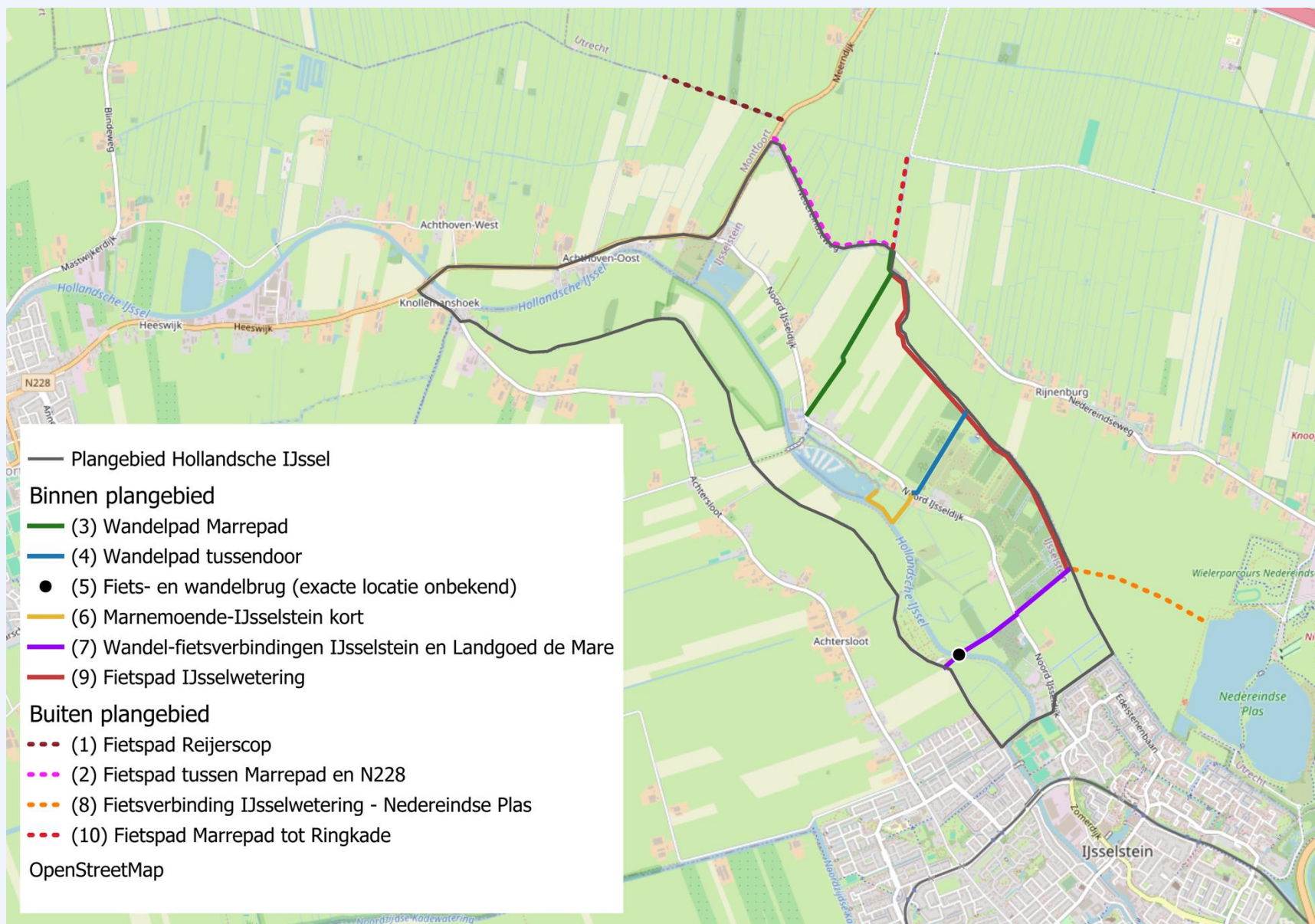

A. Kostenraming* per maatregel

Doel	Prio	Project	Toelichtin en bron	Kosten aanleg	Kosten beheer	Kosten proces
Beleefbaar landschap	1	Overstroombaar natuurbos	niet op kaart, 23 ha (MP1; A4)	€ 3.823.000	€ 191.000	€ 765.000
	1	Aanleg stroomdalnatuur	niet op kaart, 4 ha (MP1; A5)	€ 662.000	€ 33.000	€ 132.000
	1	Beleefbaar bos	niet op kaart, 16 ha (MP1; A6)	€ 5.510.000	€ 276.000	€ 1.102.000
	1	Waterberging combineren met natuur	niet op kaart, 10 ha (waarvan 2,5 ha zwemwater, MP1; A7)	€ 710.000	€ 36.000	€ 142.000
Toegankelijk groen en blauw	4	Wandelpaden Uiterwaarden	ca. 725 m, o.b.v. RodS	€ 73.000	€ 4.000	€ 15.000
	2	Veilige insteek IJsselbos	o.b.v. RodS	€ 60.000	€ 3.000	€ 12.000
	4	Wandelverbinding IJsselstein-Mamemoende, kort	nr. 6 op kaart, ca. 485 m	€ 40.000	€ 2.000	€ 8.000
	4	Wandelpad langs Marrepad	nr. 3 op kaart, ca. 1.078 m	€ 89.000	€ 4.000	€ 18.000
	2	Fietspad IJsselwetering	nr. 9, ca. 2.046 m, o.b.v. PU	€ 1.285.000	€ 64.000	€ 257.000
	3	Wandel- en fietsverbindingen nabij IJsselstein	1 verbinding, nr. 7, ca. 900 m	€ 785.000	€ 39.000	€ 157.000
	4	Wandelpad tussen Noord IJsseldijk en IJsselwetering	nr. 4 op kaart, ca. 557 m	€ 300.000	€ 15.000	€ 60.000
	3	Wandel- en fietsbrug over de Hollandsche IJssel nabij IJsselstein	nr. 5 op kaart, 1 brug	€ 3.000.000	€ 150.000	€ 600.000
	3	Recreatieve ontwikkeling Noordwesthoek	ca. 2 ha, o.b.v. RodS	€141.000	€ 7.000	€ 28.000
Beleefbaar water	3	Waterbergende maatregelen	3 stuks, o.b.v. HDSR	€ 450.000	€ 8.000	€ 109.000
Veerkrachtige natuur	3	NNN gebieden	inrichten ca. 39 ha, o.b.v. PU	€ 1.168.000	€ 20.000	€ 234.000
	1	Otterpassage	ca. 1 passages (MP1; B2)	€ 154.000	€ 8.000	€ 24.000
	1	NVO zijtakken	ca. 1.940 m (1.079 + 860m, MP1; B1)	€ 697.000	€ 2.000	€ 139.000
	1	NVO Hollandsche IJssel	ca. 1.800 m (1.100 + 700m, MP1; B1), o.b.v. HDSR	€ 4.622.000	PM	€ 924.000
Landschaps-inclusieve landbouw	3	GBDA Landbouwgronden	ca. 8 ha	€ 184.000	€ 41.000	€ 37.000
* Prijspeil 2025			Totaal	€ 23.753.000	€ 903.000	€ 4.763.000

B. Kaart van Plangebied

C. Methodiek Kostenramingen

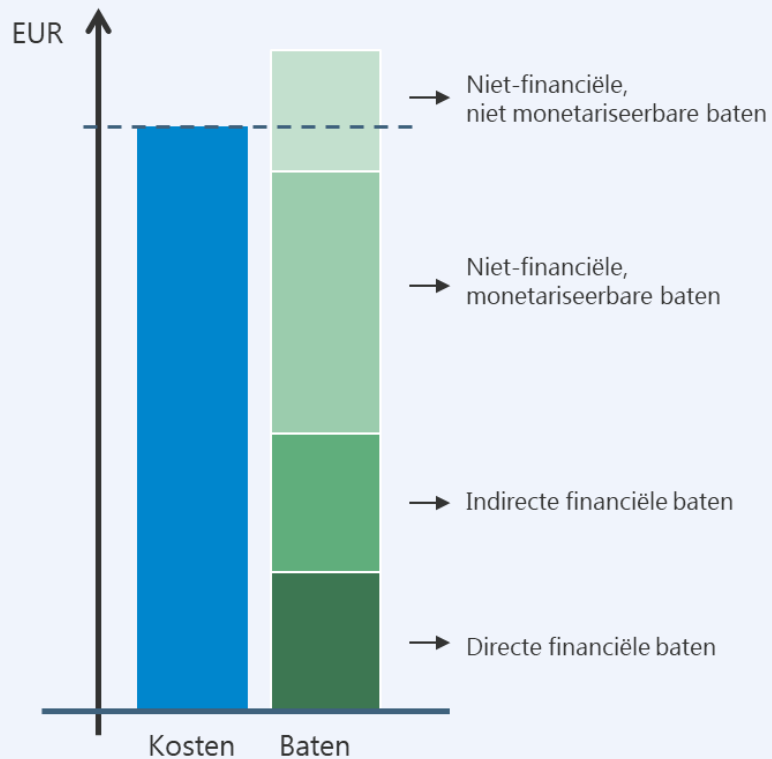
Doel	Prio	Project	Bron kostenraming
Beleefbaar landschap	1	Overstroombaar natuurbos	Kostenraming op basis van Maatregelpakket 1, Hollandsche IJssel
	1	Aanleg stroomdalnatuur	Kostenraming op basis van Maatregelpakket 1, Hollandsche IJssel
	1	Beleefbaar bos	Kostenraming op basis van Maatregelpakket 1, Hollandsche IJssel
	1	Waterberging combineren met natuur	Kostenraming op basis van Maatregelpakket 1, Hollandsche IJssel
Toegankelijk groen en blauw	4	Wandelpaden Uiterwaarden	Kostenraming van Provincie Utrecht (programma Recreatie om de Stad Utrecht)
	2	Veilige insteek IJsselbos	Kostenraming van Provincie Utrecht (programma Recreatie om de Stad Utrecht)
	4	Wandelverbinding IJsselstein-Mamemoende, kort	Kostenraming op basis van kengetal GGM (geïndexeerd)
	4	Wandelpad langs Marrepad	Kostenraming op basis van kengetal GGM (geïndexeerd)
	2	Fietspad IJsselwetering	Kostenraming van Provincie Utrecht
	3	Wandel- en fietsverbindingen nabij IJsselstein	Kostenraming op basis van kengetal GGM (geïndexeerd)
	4	Wandelpad tussen Noord IJsseldijk en IJsselwetering	Kostenraming op basis van kengetal GGM (geïndexeerd)
	3	Wandel- en fietsbrug over de Hollandsche IJssel nabij IJsselstein	Kostenraming op basis van kengetal GGM (geïndexeerd)
	3	Recreatieve ontwikkeling Noordwesthoek	Kostenraming van Provincie Utrecht (programma Recreatie om de Stad Utrecht)
Beleefbaar water	3	Waterbergende maatregelen	Kostenraming op basis van kengetal HDSR
Veerkrachtige natuur	3	NNN gebieden	Kostenraming van Provincie Utrecht
	1	Otterpassages	Kostenraming op basis van kengetal GGM (geïndexeerd)
	1	NVO zijtakken	Kostenraming op basis van kengetal HDSR
	1	NVO Hollandsche IJssel	Kostenraming op basis van kengetal HDSR
Landschaps-inclusieve landbouw	3	GBDA Landbouwgronden	Kostenraming op basis van kengetal GGM (geïndexeerd)

D. Dekkingsbronnen per maatregel

Doel	Prio	Project	Kosten aanleg	UPLG	RodS	Rijnenburg	Subsidies	Overig	Totaal dekking	Restopgave
Beleefbaar landschap	1	Overstroombaar natuurbos	€ 3.823.000	€ 3.823.000					€ 3.823.000	€ 0
	1	Aanleg stroomdalnatuur	€ 662.000	€ 662.000					€ 662.000	€ 0
	1	Beleefbaar bos	€ 5.510.000	€ 5.510.000					€ 5.510.000	€ 0
	1	Waterberging combineren met natuur	€ 710.000	€ 710.000					€ 710.000	€ 0
Totaal Beleefbaar landschap									€ 10.705.000	€ 0
Toegankelijk groen en blauw	4	Wandelpaden Uiterwaarden	€ 73.000				€ 36.000		€ 36.000	€ 37.000
	2	Veilige insteek IJsselbos	€ 60.000		€ 60.000				€ 60.000	€ 0
	4	Wandelverbinding IJsselstein-Marnemoende, kort	€ 40.000				€ 20.000		€ 20.000	€ 20.000
	4	Wandelpad langs Marrepad	€ 89.000				€ 45.000		€ 45.000	€ 44.000
	2	Fietspad IJsselwetering	€ 1.285.000		€ 509.000			€ 776.000	€ 1.285.000	€ 0
	3	Wandel- en fietsverbindingen nabij IJsselstein	€ 785.000						€ 0	€ 785.000
	4	Wandelpad tussen Noord Ijsseldijk en IJsselwetering	€ 300.000				€ 171.000	€ 57.000	€ 228.000	€ 72.000
	3	Wandel- en fietsbrug over de Hollandsche IJssel nabij IJsselstein	€ 3.000.000						€ 0	€ 3.000.000
	3	Recreatieve ontwikkeling Noordwesthoek	€141.000		€141.000				€141.000	€ 0
Totaal Toegankelijk groen en blauw									€ 1.815.000	€ 3.958.000
Beleefbaar water	3	Waterbergende maatregelen	€ 450.000						€ 0	€ 450.000
Totaal Beleefbaar water									€ 0	€ 450.000
Veerkrachtige natuur	3	NNN gebieden	€ 1.168.000					€ 1.168.000	€ 1.168.000	€ 0
	1	Otterpassages	€ 154.000	€ 154.000					€ 154.000	€ 0
	1	NVO zijtakken	€ 697.000	€ 242.000				€ 225.000	€ 467.000	€ 230.000
	1	NVO Hollandsche IJssel	€ 4.622.000	€ 242.000					€ 242.000	€ 4.380.000
Totaal Veerkrachtige natuur									€ 2.031.000	€ 4.610.000
Landschapsinclusieve landbouw	3	GBDA Landbouwgronden	€ 184.000				€ 184.000		€ 184.000	€ 0
Totaal Landschapsinclusieve landbouw									€ 184.000	€ 0
Totale dekking per dekkingsbron en totaal				€ 11.343.000	€ 710.000	€ 0	€ 456.000	€ 2.226.000	€ 14.735.000	€ 9.018.000
Percentage van totale dekking				77%	5%	0%	3%	15%	100%	
Dekkingspercentage van totale opgave (€ 23,8 miljoen)				47,8%	3,0%	0,0%	1,9%	9,4%	62,0%	

E. Ladder der Bekostiging

De Ladder der bekostiging is een startpunt om investeringen in een project te bekostigen vanuit de baten van het project. Het instrument is vooral nuttig bij projecten waar de businesscase niet vanzelfsprekend is, maar wel grote maatschappelijke waarde wordt gecreëerd, zoals bij investeringen in natuur en klimaatadaptatie. Deze aanpak biedt, in tegenstelling tot een MKBA, een differentiatie in harde en zachte opbrengsten. Naarmate de baten harder zijn, is het eenvoudiger deze om te buigen naar een concrete investeringsstroom. Zachte opbrengsten leiden meer tot een urgentie bij het rijk voor wet- en regelgeving of financiële instrumenten.

De ladder categoriseert de baten op basis van de betrokken financiële geldstromen en bij welke partijen deze baten terechtkomen. Directe financiële geldstromen zijn meestal eenvoudiger om te zetten in investeringen. Niet-financiële baten vergen vaak meer aandacht om ze in investeringen om te zetten. Er worden vier categorieën onderscheiden:

➔ **Direct financiële baten:** Dit zijn baten die direct inkomsten genereren voor belanghebbenden, bijvoorbeeld de exploitatieopbrengsten van horeca bij natuurgebieden. De realisatie van recreatieve verbindingen heeft een positief effect op de

exploitatie van horeca, eventueel i.c.m. betaald parkeren (exploitant horeca en eventueel gemeente).

➔ **Indirect financiële baten:** Deze baten leiden tot geldstromen, maar er moet wel een stap worden gemaakt voordat deze geldstromen op de rekening komen. Een voorbeeld hiervan is de waardestijging van vastgoed bij versterking van groen in de nabijheid (woningeigenaren, gemeente (WOZ), en ontwikkelaars (verkoop van nieuwbouw)), die zich uiteindelijk pas echt in euro's vertaalt bij verkoop.

➔ **Niet-financiële, monetariseerbare baten:** Dit zijn maatschappelijke baten die wel in euro's zijn uit te drukken. Dit zijn bijvoorbeeld vermeden schades van klimaatverandering of het positieve effect op gezondheid vanwege versterking van mogelijkheden tot wandelen, fietsen, etc. (kosten zorg voor Rijk en verzekeraars).

➔ **Niet-financiële, niet-monetariseerbare baten:** Deze baten zijn (nog) niet uit te drukken in euro's en leiden derhalve ook niet tot een geldstroom, maar kunnen niettemin van grote waarde zijn. Denk hierbij aan het verbeteren van biodiversiteit of een positief effect op welzijn van bewoners en bezoekers.